

బంగ్లాదేశ్ నుండి ప్రతి ఏటా బిలియన్ల డాలర్ల విలువ కలిగిన దుస్తులు ఎగుమతి చేయబడతాయి. ఇక్కడి ఫ్యాక్టరీల నుండి గ్లోబల్ ఫ్యాషన్ కంపెనీలైన ఇండిటెక్స్ (స్ప్రియిన్) - జారా బ్రాండ్ యజమాని, పి.వి.హెచ్ - టామీ హిల్ ఫింగర్ బ్రాండ్, హెచ్&ఎమ్, గేప్ లాంటి ప్రపంచస్థాయి దుస్తుల కంపెనీలకు రెడీమేడ్ దుస్తులు తయారుచేయబడి, పంపబడతాయి. చైనా తర్వాత ప్రపంచంలో రెడీమేడ్ దుస్తులను భారీ మొత్తంలో ఎగుమతిచేసే రెండవ పెద్ద దేశం బంగ్లాదేశ్.

బంగ్లాదేశ్ రాజధాని ధాకా పట్టణానికి శివారు ప్రాంతమయిన అఘాలియా ప్రాంతంలో ఎక్కువమేరకు (500లకు పైగా) రెడీమేడ్ దుస్తుల తయారీ ఫ్యాక్టరీలు కేంద్రీకృతమయి వున్నాయి. ఈ రంగంలో లక్షల మంది కార్మికులు పనిచేస్తున్నారు. ప్రధానంగా మహిళా కార్మికులే యీ దుస్తుల రంగంలో పనిచేస్తున్నారు.

మిలియన్ల డాలర్ల లాభాన్ని గడిస్తున్న యీ రెడీమేడ్ దుస్తుల తయారీ - ఎగుమతుల కంపెనీల యాజమాన్యాలు - కార్మికులను దారుణమైన పని పరిస్థితులలో వుంచి, అమానుషంగా దోచుకొంటున్నాయి. కనీసం సరైన గాలి, వెలుతురు కూడా లేని ఆవరణలో, త్రాగటానికి మంచినీరైనా సక్రమంగా సరఫరా చేయకుండా, మల-మూత్ర విసర్జన అవసరాలను కూడా తీర్చుకోనీయకుండా పలు ఆంక్షలతో, నిఘాలతో రోజుకు 10 గంటల నుండి 16 గంటల వరకు బలవంతంగా యజమాన్యాలు పనిచేయించుకొంటూ కార్మికుల శ్రమను నిర్దాక్షిణ్యంగా దోపిడీ చేసుకొంటున్నాయి. సరైన భద్రతా ఏర్పాట్లు, భద్రతా చర్యలూ తీసుకోకపోవటం వలన బంగ్లాదేశ్ దుస్తుల ఫ్యాక్టరీల్లో అగ్ని ప్రమాదాలు జరగటం అన్నది, అందులో కార్మికులు మరణించటమన్నది ఒక సర్వ సాధారణ విషయంగా మారిపోయింది. 2013లో రాణా ప్లాజా భవనం కూలిపోవటంతో 1,129 మంది కార్మికులు చంపబడిన ఘటన, బంగ్లాదేశ్లోని దుస్తుల ఫ్యాక్టరీలలో భద్రతాలేమీ దుస్థితికి అద్దం పడుతోంది. అదేవిధంగా అఘాలియా జిల్లాలోని టాజరీన్ దుస్తుల తయారీ కంపెనీలో జరిగిన అగ్ని ప్రమాదంలో (నవంబరు, 2012) 112 మంది చంపబడటం, మరో 150 మంది గాయపడటం అన్న ఘటన, బంగ్లాదేశ్ దుస్తుల పరిశ్రమలోని కార్మికులు ఎంతటి ప్రమాదకరమైన పని పరిస్థితుల్లో, బలవంతంగా పనిచేయాల్సిన దుర్భర పరిస్థితులు నెలకొన్నాయో స్పష్టం చేస్తోంది.

పని పరిస్థితులు యింత ఘోరంగా వుండటంతో పాటు, వారికిచ్చే వేతనం మరీ దారుణంగా వుంది. ఎన్నో ఆందోళనలు, నిరసనలు, పోరాటాలు జరిపిన దుస్తుల రంగ కార్మికులకు బంగ్లాదేశ్లో లభించే కనీస వేతనం గంటకు 32 సెంటు. నెలకు 5,300 టాకాలు. ప్రపంచంలోని దుస్తుల తయారీ రంగ కార్మికులకు లభించే అత్యంత తక్కువ కనీస వేతనం ఇదే.

ఈ దుస్తుల ఎగుమతిద్వారా లభించే ఆదాయంపై ఆధారపడ్డ ఆర్థికవ్యవస్థను కలిగివున్న బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం, కార్మికుల దారుణ జీవన, పని పరిస్థితులను మెరుగుపరచటానికి నామమాత్రంగా ప్రయత్నించకపోగా, కార్మికులను దోచుకొంటున్న యజమాన్యాలకు అండగా వుంటూ, తమ పని పరిస్థితులు, జీవన పరిస్థితిని మెరుగుపరచటానికి విధిలేని పరిస్థితుల్లో ఆందోళన - పోరాటాలకు దిగే కార్మికులపై సైన్యాల్నీ, పోలీసులను ఉసికొలిపి దారుణ దమనకాండకు పాల్పడటమన్నది తన విధానంగా ఏళ్ళతరబడి సాగిస్తోంది. అయినా తాము అనుభవిస్తున్న ఆ దారుణ జీవన, పని పరిస్థితుల్లో బంగ్లాదేశ్ దుస్తుల తయారీ రంగ కార్మికులు పోరాటాలకు అనివార్యంగానే తెగబడుతున్నారు. ప్రపంచంలోని యితర దేశాల్లో మాదిరిగానే, బంగ్లాదేశ్లో కూడా 'సాంప్రదాయక', 'అధికారిక' కార్మిక సంఘాలు (నాయకత్వాలు) యీ కార్మికుల సమస్యలను పట్టించుకోక, పాలక ప్రభుత్వాల విధానాలకే వంత పాడుతూ, కార్మికుల ఆందోళన - నిరసన - పోరాటాలను తమ శాయశక్తులా నీరుకార్చే ప్రయత్నాల్లోనే నిమగ్నమయివున్నాయి. అయినా యీ అననుకూల అంశాన్ని లక్ష్యపెట్టక, బంగ్లాదేశ్ దుస్తులరంగ కార్మికులు నిరంతరం ఆందోళనలు, నిరసనలు, సమ్మెల బాటను చేపడుతూ తమ సమస్యల పరిష్కారం కోసం పోరాడుతూవున్నారు.

బంగ్లాదేశ్ దుస్తులరంగ కార్మికుల యీ ఆందోళన - పోరాటాల కొనసాగింపులో భాగంగానే డిసెంబరు (2016)లో, తమ వేతన సవరణను చేబట్టి, తమ కనీస వేతనాన్ని పెంచమని డిమాండు చేస్తూ నిరసన ఆందోళనలకు దిగారు. అనేక ఆందోళనలను, పోరాటాల్నీ దుస్తుల రంగ కార్మికులు నిర్వహించిన కారణంగా, 2013లో ప్రభుత్వం, ఆ రంగంలోని కార్మిక సంఘాలతో, నెలకు 5,300 టాకాలు కనీస వేతనంగా ఒక ఒప్పందం చేసుకొంది. అయితే అనేక ఫ్యాక్టరీ యజమాన్యాలు, ఈ నిర్ణయింపబడిన కనీస వేతనాలు చెల్లించటలేదు. మరోవైపు ద్రవ్యోల్బణం కారణంగా ఏటా జీవన వ్యయం, పెరిగిపోతూనే వుంది. గత పదేళ్ళ కాలంలోనూ కేవలం రెండుసార్లు మాత్రమే కార్మికుల వేతనాలు పెరిగాయి. బంగ్లాదేశ్ బ్యూరో ఆఫ్ స్టాటిస్టిక్స్ (ప్రభుత్వ గణాంకశాఖ) ప్రకారం ప్రతీ సంవత్సరం, ద్రవ్యోల్బణపు రేటు 10% పెరిగిపోతోంది. అయినా ఆ కార్మికులకు 2013లో నిర్ణయించబడిన కనీస వేతనాలే చెల్లింపబడుతున్నాయి. వాటిని పెరిగిన ధరలకు అనుకూలంగా సవరించటానికి, అటు యాజమాన్యాలు కానీ, యిటు బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వంకానీ పూనుకోవటలేదు.

ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో, అఘాలియా ప్రాంతంలోని ఎండ్స్ గ్రూప్కు చెందిన దుస్తుల తయారీ ఫ్యాక్టరీ కార్మికులు, కనీస వేతనాన్ని సవరించాలని డిమాండు చేస్తూ డిసెంబరు 11న సమ్మెలోకి దిగారు. ఇది నిప్పురవ్వగా దుర్భర పని పరిస్థితుల్లో వున్న యితర

దుస్తుల ఫ్యాక్టరీలోని కార్మికుల్లో చిచ్చు రగిలించింది. ఫలితంగా 25 దుస్తుల తయారీ ఫ్యాక్టరీలలోని కార్మికులు, తమ పని పరిస్థితుల మెరుగుదలను కోరుతూ తమ కనీస వేతనం 5,300 టాకాల నుండి 16,000 టాకాలకు పెంచాలనే డిమాండుతో సహా 16 డిమాండ్లతో, - సమ్మెలోకి దిగారు. ఈ సమ్మెలో 1,50,000 మంది కార్మికులు పాల్గొని 10 రోజులపాటు సమ్మె జరిపారు. ఇందుకు ప్రతిగా యాజమాన్యాలూ, బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వమూ ఒకటై, 85 దుస్తుల తయారీ ఫ్యాక్టరీలలో లాకవుట్ ప్రకటించారు. ప్రభుత్వం పోలీసులను, బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దు భద్రతా గార్డులను, కార్మికుల - ప్రజల నిరసనలను అణచివేయటంలో పేరుగాంచిన ర్యాపిడ్ యాక్షన్ బెటాలియన్స్ పెరుగుతున్న కార్మికుల నిరసనాందోళలను అణచివేసేందుకు రంగంలోకి దింపింది.

బంగ్లాదేశ్ దుస్తుల తయారీరంగ యజమానుల సంఘం కార్మికుల సమ్మెను చట్టవిరుద్ధంగానూ, దుప్ప్రవర్తనగానూ ప్రకటించాయి. ప్రభుత్వమైతే ఏకంగా యీ సమ్మె బయటి వ్యక్తుల చేత రెచ్చగొట్టబడిన “కుట్ర”గా ప్రకటించింది.

దీంతో ఆందోళన చేపడుతున్న కార్మికులపై దమనకాండ మొదలైంది. పోలీసులు నిరసన తెలుపుతున్న కార్మికులపై లాఠీచార్జీలు జరిపారు, అనేకమంది కార్మికులను అరెస్టు చేశారు. అనేక కార్మికసంఘ ఆఫీసులపై పోలీసులు దాడులు జరిపి వాటిని ధ్వంసం చేశారు. 1600 మంది కార్మికులను, ‘యితరులను రెచ్చగొట్టున్నారు, ఆవరణలోకి అక్రమంగా ప్రవేశించారు, విధ్వంస చర్యలకు పాల్పడ్డారు, దొంగతనాలకు పాల్పడ్డారు’ అనే అబద్ధపు నేరారోపణలతో ఉద్యోగాల నుండి తొలగించటమేకాక, అనేకమైన అక్రమ కేసుల్లో యిరికించారు. మిలటరీ పాలనా కాలంనాటి ప్రత్యేక అధికారాల చట్టాన్ని ఉపయోగిస్తూ, ప్రభుత్వం బంగ్లాదేశ్ దుస్తులరంగ కార్మికులపై దమనకాండను అమలు జరుపుతోంది. 30 మంది కార్మిక నాయకులను అరెస్టుచేసి జైలులో కుక్కింది. వేలమంది ఆందోళన జరుపుతున్న కార్మికులను అక్రమ కేసుల్లో యిరికించేందుకు రంగం సిద్ధం చేసింది. అనేక అరెస్టు వారెంట్లను జారీచేసింది. కొందరిపైన (అరెస్టు అయినవారిపై) వారికి సంబంధంలేని 2015లో జరిగిన రాజకీయ హింస కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారనే అభియోగంతో 2015 నుండి నేరస్థులన్నట్టుగా యిరికించింది.

ఈ భయంకర వాతావరణాన్ని ఉపయోగించు కొంటున్న కొన్ని దుస్తులరంగ తయారీ ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యాలు, తమ ఫ్యాక్టరీ కార్మికులను ఎక్కువ గంటలు ఎటువంటి కూలీ లేకుండా - అదనంగా పనిచేయమనీ, లేకపోతే అరెస్టు చేయిస్తామని బెదిరిస్తూ బలవంతంగా పనిచేయించుకొంటున్నాయి.

ఈ రకంగా బంగ్లాదేశ్లోని దుస్తుల తయారీరంగ కార్మికులపై దారుణ దమనకాండ అమలుజరుప బడుతోంది.

ఈ దారుణ దమనకాండను ఆపి, కార్మికులకు కనీస వేతనం సవరించి పెంచాల్సిందిగా గేప్, తదితర దుస్తుల కొనుగోలు అంతర్జాతీయ కంపెనీలు బంగ్లాదేశ్ ప్రధానమంత్రికి లేఖలు వ్రాశాయి. అయినా ప్రభుత్వం నుండి దుస్తుల తయారీరంగ కార్మికులకు అనుకూలమైన స్పందన లేదు.

కొన్ని కార్మిక హక్కుల గ్రూపులు (ఎన్.జి.ఓలు), బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం, దుస్తులరంగ కార్మికులపై జరుపుతున్న దారుణ దమనకాండను వెల్లడిచేస్తూ, న్యూయార్కు టైమ్స్ పత్రికకు వ్రాసిన ఒక రిపోర్టు వలన, బంగ్లాదేశ్లో దుస్తులరంగ కార్మికులపై జరుగుతున్న యీ తీవ్ర నిర్బంధకాండ ప్రపంచం ముందుకు వచ్చింది.

అమాయకులైన కార్మికులను నిర్బంధించటం ద్వారా, దుస్తుల తయారీరంగ కార్మికులను భయపెట్టి, వారి నోరు మూయించటానికి బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం యీ నిర్బంధకాండను అమలుజరుపుతున్నట్లు ‘కార్మిక హక్కుల గ్రూపుల’ వారు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

సామ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణ విధానాల ఫలితంగా సంభవిస్తుందని చెప్పబడే ఆర్థికాభివృద్ధి అన్నదానికి కార్మికవర్గం చెల్లించాల్సిన మూల్యం గురించి, యీ బంగ్లాదేశ్ దుస్తుల తయారీరంగ కార్మికుల ఉదంతం ఒక చక్కని ఉదాహరణగా - ప్రపంచ కార్మికవర్గం ముందుంటుంది.

బంగ్లాదేశ్ దుస్తుల తయారీరంగ కార్మికులపై బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం జరుపుతున్న దారుణ దమన కాండను ‘జనశక్తి’ ఖండిస్తోంది!

తమ జీవన, పని పరిస్థితుల మెరుగుదల కోసం పోరాటమార్గాన్ని ఎంచుకొన్న బంగ్లాదేశ్ దుస్తుల తయారీ రంగ కార్మికులకు ‘జనశక్తి’ తన సంఘీభావాన్ని తెలుపుతోంది!!

○○○○○